

This article was downloaded by: [Columbia University]
On: 04 February 2015, At: 12:51
Publisher: Taylor & Francis
Informa Ltd Registered in England and Wales Registered Number:
1072954 Registered office: Mortimer House, 37-41 Mortimer Street,
London W1T 3JH, UK

Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar

Publication details, including instructions for
authors and subscription information:

<http://www.tandfonline.com/loi/sgff19>

Mineralanalytiska Bidrag

Th. Nordström

Published online: 06 Jan 2010.

To cite this article: Th. Nordström (1879) Mineralanalytiska Bidrag,
Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 4:9, 267-269, DOI:
[10.1080/11035897909446262](https://doi.org/10.1080/11035897909446262)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035897909446262>

PLEASE SCROLL DOWN FOR ARTICLE

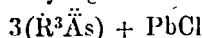
Taylor & Francis makes every effort to ensure the accuracy of all the information (the "Content") contained in the publications on our platform. However, Taylor & Francis, our agents, and our licensors make no representations or warranties whatsoever as to the accuracy, completeness, or suitability for any purpose of the Content. Any opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors, and are not the views of or endorsed by Taylor & Francis. The accuracy of the Content should not be relied upon and should be independently verified with primary sources of information. Taylor and Francis shall not be liable for any losses, actions, claims, proceedings, demands, costs, expenses, damages, and other liabilities whatsoever or howsoever caused arising directly or indirectly in connection with, in relation to or arising out of the use of the Content.

This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, loan, sub-licensing, systematic supply, or distribution in any form to anyone is expressly forbidden. Terms & Conditions of access and use can be found at <http://www.tandfonline.com/page/terms-and-conditions>

Atomförhållandet mellan syrorna, baserna, med uteslutande af jernoxiden och alkalierna, hvilka antagligen häröra af små inblandningar af främmande mineral, och chlorblyet är

$$1 : 2,96 : 0,34.$$

Mineralet är således tydligen sammansatt efter formeln

den för hedyfanen antagna formeln.

Mineralet är hvitt eller svagt gulhvitt, har en eg. vikt = 5,82, således något högre än den vanliga hedyfanens, och ger för blåsrör barytlåga. Liknar för öfrigt så väl till utseende som blåsrörsförhållanden den barytfria hedyfanen,

Hedyfanen från Pajsberg innehåller icke baryt eller åtminstone endast osäkra spår deraf.

NORDSTRÖM, TH. *Mineralanalytiska Bidrag.*

1. Vanadinit från Bölet.

Förliden höst anträffade jag vid ett besök vid Bölets mangangrufvor i Udenäs socken af Skaraborgs län å varpen till en grufva, Vretgrufvan, ett gult mineral. Prof. NORDENSTRÖM som kort förut besökt platsen och äfven funnit bitar af samma mineral har genom kvalitativ undersökning bestämt det vara *vanadinit* (Geol. Fören. Förh. Band IV, pag. 209). Sedan jag emellertid lyckats få så mycket material att en kvantitativ bestämning kunde göras, har jag verkställt en sådan.

Mineralet har vaxgul färg, är fettglänsande, har hårdheten 3, löses lätt i salpetersyra och ger för blåsröret vanadinitens öfrige i mineralogierna uppräknade reaktioner.

Analysen ger, sedan af den funna blykvantiteten såsom bly beräknats en så stor del, som motsvarar den funna chlorhalten för att dermed bilda chlorbly, och det öfriga såsom blyoxid, följande resultat.

Cl.....	2,34
Pb.....	6,67
PbO.....	71,99

Fe_2O_3	1,39
V_2O_5	17,61 (förlust)
P_2O_5	Knappt spår.

Vanadinsyran vägdes ej, alldenstund en del förlorades vid anställande af diverse kvalitativa prof, hvarigenom dess egenskap af vanadinsyra konstaterades. Materialets ringhet tillät ej skilda prof.

Analysen stämmer väl med förut funna och analyserade vanadinit. Analysen å vanadinit från Windischkappel, verkställd af RAMMELSBURG ger

Cl.....	2,23
Pb.....	6,52
PbO.....	69,63
V_2O_5	17,41
P_2O_5	0,75.

Märkligt hos vanadiniten från Bölet är frånvaron af fosforsyra, hvilken syra eljest gern åtföljer vanadinsyran och som t. ex. i vanadiniten från Beresowsk uppgår till 3,06 %.

2. Selenhaltigt mineral från Falun.

Ingenjör TH. WITT har i Falu grufva funnit ett mineral, af hvilket han öfverlemnade några stycken åt mig till analys. Minerallet, som är gråhvitt, stråligt, metallglänsande, erinrar om det af ATTERBERG i Geol. Fören. Förh. Band II sid. 76 beskrifna. Analys visade att det hufvudsakligen är sammansatt af vismuth, bly, svafvel och selen med inblandning af jern och koppar, härörande från de små partier af svafvel- och kopparkis, som i tunna anflog sutto emellan de långsträckta, prismatiska kristall-lameller, af hvilka mineralet är ett aggregat. Specifika vigten är 6,4, således ungefär lika med vismuthglansens. Hårdheten är 2. Minerallet smälter i blotta ljuslågan och ger naturligen för blåsröret de ämnens reaktioner, hvaraf det är sammansatt. Analysens resultat ledde icke till uppställande af någon antaglig formel, utan mineralet är, likasom det af ATTERBERG analyserade, en blandning, men skiljer sig så till vida från ATTERBERGS, att jag i en bestämning erhållit 5,11 % selen och i en annan 4,79 %.

under det att ATTERBERG erhållit 1,15 % af samma ämne. Vis-muthalten var omkring 50 %, och blyhalten vexlade från 17 till 20 % i olika bestämningar. Mineralet är till följd af sin selenrikedom värdt vidare uppmärksamhet, då det är det rikaste i Falun anträffade selenmineral, ehuru väl nästan all kisen i Falun håller selen, och man länge ej vetat hvarifrån den kommit. I det så kallade »selenslammet» från Falun finnes äfven ej obe-tydligt qvicksilfver, hvarföre alla mineral, som möjligen kunna föra detta ämne böra uppmärksammas.

LINNARSSON, G. *Ceratopygekalk och undre graptolitskiffer på Falbygden i Vestergötland.*

I ANGELINS *Palæontologia Scandinavica* uppgifves Ceratopygekalken eller regio Ceratopygarum blott från en svensk lokal, Hunneberg i Vestergötland. Då jag började undersöka Vestgöta-bergen, eftersökte jag den på Kinnekulle och lyckades äfven att der träffa den på ett par ställen. Kinnekulles Ceratopygekalk skiljer sig till utseendet mycket från Hunnebergs, men är dock utmärkt af samma-försteningar, såsom *Ceratopyge forficula*, *Euloma ornatum* och *Symphysurus socialis*. På Falbygden har man på en mängd ställen tillfälle att lära känna gränsen mellan Olenusskiffern och den ofvanför liggande, mäktiga kalkbildningen. Den senares lägsta del, som är utmärkt genom sin halt af glaukonit och fosforit, har många likheter med Kinnekulles Ceratopygekalk. Då jag emellertid på Falbygden icke funnit några af de för Ceratopygekalken karakteristiska trilobitslägtena, hänförde jag, i likhet med ANGELIN, äfven den lägsta delen af dess kalklager till regio Asaphorum eller Ortocerkalken, ehuru jag på samma gång påpekade likheterna med Ceratopygekalken på Kinnekulle¹⁾.

Något senare reste Dr L. PALMGREN i Vestergötland för att studera de fosforitförande bergarterna derstädes. Han kom att mera speciellt rikta sin uppmärksamhet på gränslagren mellan Olenusskiffern och Ortocerkalken, då det är i den som fosforit-

¹⁾ LINNARSSON, Om Vestergötlands Cambriska och Siluriska aflagringar, sid. 43.